

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد مطالعه دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه لرستان

قاسم شکیبی^۱، مهدی رحیمیان^{۲*} و سعید غلامرضایی^۳

(دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۰۱؛ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۲۳)

چکیده

معضل بیکاری دانش‌آموختگان کشاورزی و منابع طبیعی از جمله چالش‌هایی است که می‌توان با تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تا حدودی آن را حل نمود. تعاونی‌های کشاورزی در زمینه‌های مختلف تولیدی، توزیع نهاده‌ها، تبدیل و فرآوری و بازاریابی محصولات کشاورزی پتانسیل لازم برای ایجاد اشتغال دانش‌آموختگان رشته کشاورزی را خواهند داشت. هدف از انجام این تحقیق بررسی عوامل مؤثر بر قصد رفتاری دانشجویان رشته کشاورزی نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بوده است. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان در مقطع کارشناسی در سال تحصیلی ۱۴۰۰ بودند. با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۳ نفر به‌عنوان حجم نمونه تعیین شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود که روایی و پایایی آن به ترتیب به روش اعتبار محتوایی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و PLS انجام شد. طبق نتایج، تأثیر باورهای رفتاری، باورهای هنجاری و باورهای کنترل شده دانشجویان به ترتیب بر نگرش، باورهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی معنی‌دار است. همچنین سه متغیر نگرش، باورهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر قصد رفتاری دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر معنی‌داری دارند. این سه متغیر ۶۲/۷ درصد از واریانس قصد دانشجویان را تبیین نمودند. دستاوردهای این تحقیق می‌تواند هدایت‌گر برنامه‌ریزان حوزه تعاون و متولیان اشتغال دانشجویان رشته‌ی کشاورزی و منابع طبیعی باشد.

واژه‌های کلیدی: تعاونی‌های کشاورزی، کارآفرینی کشاورزی، دانشجویان کشاورزی، تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده.

دانش‌آموخته‌ی کارشناسی ارشد توسعه روستایی، گروه اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.
دانشیار گروه اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.
دانشیار گروه اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

* نویسنده مسئول، پست الکترونیک: Rahimian.m@lu.ac.ir

یکی از چالش‌های پیش‌روی جوامع مختلف، دانش‌آموختگانی هستند که توانایی‌های فردی و مهارت‌های لازم برای راه‌اندازی کسب‌وکار مناسب را ندارند (گراوندی و چشمه‌کبودی، ۱۳۹۹؛ هزارجریبی و سبحانی، ۱۳۹۷). از سوی دیگر، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی عهده‌دار وظایفی مانند تربیت نیروی متخصص و گسترش فناوری، نوآوری و خلاقیت هستند (اطهری، ۱۳۹۹) و اساساً یکی از رسالت‌های مهم نظام آموزش عالی و دانشگاه‌ها آماده‌سازی افراد برای ورود به عرصه اشتغال است (فرامرزی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۵). از این رو لازم است که مراکز آموزش عالی سازوکارهای مناسب برای حل این چالش اساسی، یعنی اشتغال دانش‌آموختگان را حتی در سال‌هایی که این افراد مشغول به تحصیل هستند به کارگیرند.

اگرچه فعالیت کارآفرینی تنها راه کاهش بیکاری جوانان و ایجاد فعالیت‌های درآمدزا نیست، اما قطعاً یکی از عناصر ضروری و یک نیاز اساسی است (El Houssain *et al.*, 2021). بسیاری از صاحب‌نظران، بخش تعاون را به‌عنوان یک راهکار مناسب ایجاد اشتغال و کارآفرینی معرفی می‌کنند (نظربان و همکاران، ۱۳۹۲). توسعه جنبش تعاونی به‌عنوان یکی از ملاحظات مهم، جالب و چالش‌برانگیز در برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی کشورها ظاهر شده است (El Houssain *et al.*, 2019). بی‌شک یکی از مفیدترین و ساده‌ترین راه‌حل‌ها برای بهبود معضل اشتغال دانش‌آموختگان مدل تعاونی است که با توجه به ماهیت آن بستر مناسبی برای اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی فراهم می‌کند (موحدی، ۱۳۹۴). در این راستا، تعاونی‌ها، با رمز همکاری و تلاش، قادر خواهند بود تا زمینه مطلوب را برای اشتغال دانش‌آموختگان دانشگاهی فراهم کنند (شهریاری‌مقدم و همکاران، ۱۳۹۷)؛ زیرا که تعاونی‌ها به‌عنوان بستر ساز مشارکت در عرصه‌های مختلف اقتصادی-اجتماعی، از عالی‌ترین مظاهر تجلی مردم‌سالاری محسوب می‌شوند (نوری و نوری‌پور، ۱۳۹۳). به‌طوری‌که یکی از مهم‌ترین نقش‌هایی که برای تعاونی‌ها و به‌خصوص تعاونی‌های کشاورزی قائل شده‌اند، کاستن از فقر و بهبود و ایجاد فرصت‌های شغلی است (Eid & Martínez, 2014). تعاونی‌ها و کارآفرینی جوانان موتورهای کلیدی رشد پایدار در آینده هستند، زیرا پتانسیل جوانان برای مشارکت در اقتصاد کشاورزی و فعالیت‌های اقتصادی روستایی بسیار بالاست (Yami *et al.*, 2019). تعاونی‌ها همچنین به توسعه اجتماعی-اقتصادی جامعه و توانمندسازی گروه‌های آسیب‌پذیر مانند زنان و جوانان کمک می‌کنند. از این‌رو، جوانان می‌توانند از تعاونی برای حفظ معیشت و بهبود کیفیت زندگی خود استفاده کنند (Mdluli, 2019). از طرفی دیگر، به نظر می‌رسد یکی از راه‌های توسعه اشتغال در تعاونی‌های کشاورزی، توجه به بحث دانش و اشتغال دانش‌بنیان باشد (جمشیدی و همکاران، ۱۳۹۸). به نظر می‌رسد که محیط علمی دانشگاه‌ها این پتانسیل را دارد که زمینه‌ساز تشکیل تعاونی‌های دانشجویی کارآفرین و دانش‌بنیان باشد.

این اعتقاد وجود دارد که تشکیل تعاونی دانشجویی و دانش‌آموختگان با توجه به شرایط جامعه می‌تواند راهگشای بیکاری این قشر تحصیل‌کرده محسوب گردد (دنیایی و همکاران، ۱۳۸۹). تعاونی‌های دانشجویی به‌عنوان رهیافتی مناسب برای پرورش صلاحیت‌های کارآفرینانه و کاهش بیکاری دانش‌آموختگان نظام آموزش عالی به شمار می‌روند (شیری و همکاران، ۱۴۰۰). این تعاونی‌ها می‌توانند به توسعه مجموعه وسیعی از توانایی‌ها و مهارت‌های حرفه‌ای در دانشجویان کمک کنند (علی‌بیگی و سنجابی، ۱۳۹۸). با این توصیف، آنچه دانش‌آموختگان را برای بهره‌برداری از فرصت‌های شغلی موجود در بخش تعاون آماده می‌سازد، همانا برخورداری از روحیه و توانایی کارآفرینی و بهره‌گیری از آن در راستای توسعه فرصت‌های شغلی در بستر نظام تعاون و از دیگر سو، بسترسازی مناسب برای توسعه فعالیت‌های اقتصادی در قالب تعاونی است که در این زمینه نقش مراکز آموزش عالی در توانمندسازی دانشجویان و نقش وزارت تعاون و سایر دستگاه‌ها در فراهم‌سازی بسترها و زمینه‌های مناسب برای غنی‌سازی تلاش‌ها و ابتکارات جمعی دانش‌آموختگان بسیار حائز اهمیت است (عباسی و قورچیان، ۱۳۸۸). در همین راستا، بررسی تمایل و قصد دانشجویان و دانش‌آموختگان برای راه‌اندازی تعاونی می‌تواند کمک زیادی به درک بهتر و برنامه‌ریزی دقیق‌تر برای اشتغال‌زایی آن‌ها در بستر تعاون نماید.

عوامل مختلفی می‌توانند بر قصد و تمایل دانشجویان نسبت به راه‌اندازی تعاونی برای ایجاد یک کسب‌وکار تأثیرگذار باشند. با توجه به اهمیت موضوع، از دهه ۱۹۸۰ تاکنون اندیشمندانی از کشورهای مختلف به بررسی عوامل و متغیرهای مختلف فردی، اجتماعی، اقتصادی و روان‌شناختی که بر قصد کارآفرینی تأثیرگذار می‌باشند، پرداخته‌اند و الگوهای مهمی از جمله الگوی

رویداد کارآفرینانه شاپیرو (Shapero, 1982)، نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده آیزن (Ajzen, 1991)، الگوی قابلیت و توان کارآفرینانه کرگر و کارسرود (Krueger & Carsrud, 1993)، الگوی اقتصادی-روان‌شناسانه داویدسون (Davidsson, 1995)، نظریه قصد کارآفرینانه باسنیتز و لائو (Busenitz & Lau, 1997) و الگوی قصد کارآفرینی کرگر (Krueger, 2009) ارائه شده‌اند (آراستی و همکاران، ۱۳۹۰). تاکنون نظریه‌ها و مدل‌های متنوعی در خصوص مطالعه نیت و تمایلات رفتاری ارائه شده‌اند که یکی از پرکاربردترین آن‌ها نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده آیزن است. این نظریه با در نظر گرفتن تعامل بین عوامل فردی، اجتماعی و محیطی، ابزاری ارزشمند و قوی در پیش‌بینی تمایلات و نیت رفتاری به شمار می‌رود (Rahmanian et al., 2012). تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده همچنین می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای تجزیه و تحلیل مقاصد کارآفرینی نیز مورد استفاده قرار گیرد (Ridha et al., 2017). باوجود سودمند بودن این الگوها در پژوهش‌ها، نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده آیزن به دلیل وجود متغیرها و عامل‌های مختلفی که در آن به کار گرفته شده، باعث ارتباط و تعامل بیشتر با عامل‌های فردی و محیطی در جامعه شده است که از آن می‌توان به‌عنوان یک ابزار ارزشمند و قوی در بررسی قصد افراد بهره گرفت (رحمانیان کوشکی و همکاران، ۱۳۹۱). بر پایه نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده، سه متغیر نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده به‌عنوان اصلی‌ترین متغیرها پیش‌بینی کننده قصد در راه‌اندازی فعالیت‌های کارآفرینانه به شمار می‌روند (Moriano & Gorgievski, 2007).

دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه لرستان در سال ۱۳۷۳ در ۱۱ کیلومتری جنوب شهر خرم‌آباد در زمینی به مساحت ۷۰ هکتار تأسیس شده است. این دانشکده دارای یازده گروه آموزشی شامل: مهندسی تولید و ژنتیک گیاهی، گیاه‌پزشکی، علوم دامی، علوم آب، علوم باغبانی، علوم و مهندسی خاک، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی، مکانیک و بیوسیستم، مهندسی مرتع و آبخیزداری، جنگلداری، علوم و مهندسی محیط‌زیست و شیلات می‌باشد. در این دانشکده ۱۸۰۰ دانشجو در مقاطع تحصیلی کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری مشغول به تحصیل هستند. یکی از گزینه‌های موجود برای ایجاد اشتغال این دانشجویان تشکیل تعاونی‌های کشاورزی است. تعاونی‌های کشاورزی که در زمینه‌های مختلف تولیدی، توزیع نهاده‌های کشاورزی، تبدیل و فرآوری محصولات کشاورزی، بازاریابی محصولات کشاورزی و غیره پتانسیل لازم برای ایجاد اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته کشاورزی را خواهند داشت؛ اما یکی از موضوعات مهم در این زمینه که مسئله اصلی این تحقیق نیز می‌باشد، این است که آیا به لحاظ ذهنی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان تمایلی برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی دارند؟ نگرش این دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های تولیدی کشاورزی در چه سطحی می‌باشد؟ باورهای ذهنی و همچنین کنترل رفتاری درک شده دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تا چه حد بر قصد آن‌ها برای تشکیل تعاونی مؤثر است؟ دیگر ویژگی‌های فردی و خانوادگی دانشجویان به چه میزان بر قصد آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی اثرگذار خواهد بود؟ و اینکه تحصیل در رشته کشاورزی به لحاظ محتوای دروس ارائه شده، کیفیت ارائه دروس و غیره تا چه حد بر قصد دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی مؤثر است؟ تحقیق حاضر جهت پاسخگویی به سؤالاتی از این دست و با هدف تحلیل عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه لرستان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی انجام شده است.

در ادامه جهت دستیابی به یک چارچوب و آگاهی از وضعیت دیگر تحقیقات لازم است که به مرور مطالعات صورت گرفته در این زمینه پرداخته شود. پژوهش‌های مختلفی در خصوص تشکیل تعاونی‌ها و فعالیت‌های کارآفرینانه در داخل و خارج از کشور انجام شده است. مطالعات تجربی مختلفی در مورد ادراکات جوانان ساکن در روستاها و مناطق شهری، اعم از دانش‌آموختگان جوان و کارگران جوان بی‌سواد، انجام شده است تا دلایلی را که چرا جوانان ایجاد کسب‌وکار می‌کنند، توضیح دهند (Nguyen et al., 2019). با این حال، تحقیقات اندکی در مورد عوامل مؤثر بر نیت کارآفرینی اعضای جوان تعاونی‌های کشاورزی وجود دارد (El Houssain et al., 2021). لینا و همکاران (Linan et al., 2011) در تحقیق خود در زمینه بررسی نیت جوانان در زمینه کارآفرینی روستایی تأثیر نگرش افراد را بر ادراک آن‌ها برای راه‌اندازی مشاغل کشاورزی مورد مطالعه قرار داده‌اند. نگرش به‌عنوان میزان درک رفتار کارآفرینانه و اهمیت آن به‌عنوان سودمند بودن، ارزشمند بودن و امیدوارکننده بودن تعریف شده است (Vardhan & Bijju, 2012). بر اساس نتایج تحقیق فنیچ و همکاران (Fenech et al., 2019) نیت

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

جوانان برای مشارکت در کارآفرینی تحت تأثیر عوامل نگرشی است که با شایستگی فردی آنان مرتبط است و این نیات منجر به انجام رفتار کارآفرینانه آن‌ها می‌شود. زاره‌موزاییه و همکاران (Zaremohzzabieh *et al.*, 2016) از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده برای بررسی عوامل اثرگذار بر قصد کارآفرینی جوانان روستایی در مالزی بهره گرفته‌اند. طبق نتایج این تحقیق هر سه متغیر نگرش شخصی نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و همچنین کنترل رفتاری درک شده بر قصد افراد تأثیر می‌گذارد. همچنین یافته‌های پژوهش شیرینی و همکاران (Shiri *et al.*, 2017) در ایران نشان می‌دهد که نیات کارآفرینی در بین دانشجویان کشاورزی ایران بسیار محدود است. این پژوهش بر اهمیت ارزش‌گذاری اجتماعی در شکل‌دهی به اهداف کارآفرینی تأکید می‌کند و از کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده در تحلیل قصد دانشجویان ایرانی برای انجام فعالیت‌های کارآفرینانه پشتیبانی می‌کند. طبق نتایج تحقیق اکلس (Eccles, 2010) داشتن تجربه شغلی، آشنایی با پیچیدگی‌های فرآیند کسب و کار، ضرورت پرداختن به ابعاد مختلف فعالیت‌ها و تکمیل تخصص‌های موردنیاز از طریق فعالیت‌های جمعی در شکل‌گیری و توسعه تعاونی‌ها مؤثر است. یاکوولیا (Iakovleva, 2011) در مطالعه خود وجود رابطه مستقیم بین متغیر نگرش و قصد کارآفرینی را مورد تأیید قرار داده است. بر اساس یافته‌های فینی و همکاران (Fini *et al.*, 2012) متغیر نگرش کارآفرینی می‌تواند برخی از متغیرهای حوزه‌ی کارآفرینی را با قصد کارآفرینی میانجیگری کند. در بررسی دیگری، نتایج تحقیق نوانکو و همکاران (Nwankwo *et al.*, 2012) نشان داد که نگرش نسبت به رفتار کارآفرینانه و آموزش کارآفرینی یک عامل مؤثر برای افزایش علاقه و گرایش دانشجویان نسبت به کارآفرینی بود. نتیجه مطالعه موریانو و همکاران (Morriano *et al.*, 2012) در شش کشور مختلف از جمله ایران با استفاده از نظریه‌ی رفتار برنامه‌ریزی شده بیانگر رابطه‌ی مستقیم نگرش و قصد کارآفرینی است. رویزالبا روبلیدو و همکاران (RuizalbaRobledo *et al.*, 2015) در پژوهش خود دریافتند که کنترل رفتار درک شده و نگرش نسبت به کارآفرینی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان اثر مثبت و معنی‌داری داشتند. نتایج پژوهش ادکیا و ابراهیم (Adekiya & Ibrahim, 2016) نشان داد که امکان‌پذیری ادراک‌شده و آموزش کارآفرینی اثر مثبت و معنی‌داری بر قصد کارآفرینی داشتند.

در بین مطالعات داخلی انجام شده تا به حال تحقیقی که مستقیم قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی کشاورزی را با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده بررسی کرده باشد، وجود ندارد. تحقیق حاضر اولین پژوهشی است که با استفاده از این تئوری موضوع نامبرده را بررسی نموده است. مرتبط‌ترین تحقیقات با موضوع تحقیق حاضر، مطالعاتی است که به بررسی تمایل به کارآفرینی در میان دانشجویان ایرانی پرداخته است. با توجه به قرابت موضوعی تمایل به کارآفرینی و تشکیل تعاونی‌های دانشجویی، در این بخش به تعدادی از این مطالعات اشاره می‌شود. در همین راستا هم می‌توان به پژوهش عباسی و قورچیان (۱۳۸۸) با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان اشاره نمود که به این نتیجه رسیدند که وجود انگیزه‌ی قوی در دانش‌آموختگان برای کسب درآمد بیشتر (انگیزه اقتصادی) و حمایت‌های موردنیاز مالی و تجهیزاتی در روند شکل‌گیری تعاونی‌ها ضرورت دارد. شهبازی و قربانی (۱۳۸۹) معتقدند که بین متغیرهای مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، ارضای نیازها و ویژگی‌های فردی با گرایش گروه‌های دانشجویی به تشکیل تعاونی‌های اشتغال‌زا رابطه معنی‌داری وجود دارد. طبق نتایج پژوهش زمانی‌علایی و امیدنی نجف‌آبادی (۱۳۹۳) مهارت‌های کارآفرینی، باور به خود کارآمدی، نگرش نسبت به کارآفرینی، ویژگی‌های روان‌شناختی و هنجارهای اجتماعی، متغیرهای اصلی پیش‌بینی‌کننده قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی هستند. یافته‌های پژوهش نوری و نوری‌پور (۱۳۹۳) حاکی از آن است که رابطه‌ی علی‌مثبت و معنی‌داری بین سازه‌های نگرش، نسبت به تعاون، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری محسوس و سودمندی با قصد پذیرش تعاون وجود دارد. نتایج تحقیق موحدی (۱۳۹۴) نشان داد که بیش از ۸۰ درصد از دانش‌آموختگان مورد مطالعه در هیچ تعاونی تاکنون عضو نشده‌اند، ولی ۷۳ درصد از آن‌ها علاقه‌مند به عضویت در تعاونی دانش‌آموختگان کشاورزی هستند. طبق نتایج عواملی نظیر حمایت همه‌جانبه دولت، نقش فرهنگی-اجتماعی، اعتقاد و باور به تعاون مهم‌ترین عوامل در تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان کشاورزی بوده‌اند. از نظر تابلی و نظری چمک (۱۳۹۴) انگیزش مهارت‌های فردی، نگرش، هنجارهای ذهنی، حمایت محیطی ادراک‌شده، پویایی محیطی ادراک‌شده و کنترل رفتاری درک شده از عوامل مؤثر بر تمایل به کارآفرینی در میان دانشجویان می‌باشند. کریمی (۱۳۹۴) بر این باور است که رابطه نگرش کارآفرینی و کنترل رفتاری

درک شده با قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی مثبت و معنی‌دار است. بر اساس یافته‌های پژوهش یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۴) بین متغیرهای نگرش نسبت به کارآفرینی، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده با متغیر قصد کارآفرینانه دانشجویان رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. به عقیده‌ی غیاثی (۱۳۹۵) باور به خودکارآمدی با قصد کارآفرینی دانشجویان دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی دارای رابطه مستقیم و معنی‌دار است.

جمع‌بندی مطالعات انجام شده در این زمینه نشان می‌دهد که تمرکز غالب مطالعات در این حوزه، بر مطالعاتی است که قصد دانشجویان برای فعالیت‌های کارآفرینانه را بررسی می‌کنند. اگرچه در خصوص قصد برای تشکیل تعاونی نیز تحقیقاتی توسط برخی از محققین انجام شده است که در بالا به این تحقیقات نیز اشاره شد. در پژوهش‌هایی که تمایل برای راه‌اندازی تعاونی را بررسی نموده‌اند، متغیرهایی چون وجود انگیزه‌ی قوی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، رضای نیازها و ویژگی‌های فردی دانشجویان، انگیزش مهارت‌های فردی، نگرش، هنجارهای ذهنی، حمایت محیطی ادراک‌شده، پویایی محیطی ادراک‌شده و کنترل رفتاری درک‌شده، داشتن تجربه شغلی، آشنایی با پیچیدگی‌های فرآیند کسب و کار، ضرورت پرداختن به ابعاد مختلف فعالیت‌ها و تکمیل تخصص‌های موردنیاز از طریق فعالیت‌های جمعی به‌عنوان متغیرهای اثرگذار بر قصد و تمایل معرفی شده‌اند. با توجه به کاربرد تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده (Theory of Planned Behavior) در تحلیل قصد رفتاری و رفتار در حوزه‌های مختلف، در این پژوهش نیز تصمیم گرفته شد تا از این الگو برای بررسی قصد رفتاری دانشجویان برای راه‌اندازی تعاونی‌های کشاورزی استفاده شود.

تاکنون نظریه‌ها و مدل‌های متنوعی در خصوص مطالعه نیت و تمایلات رفتاری ارائه شده‌اند که یکی از پرکاربردترین آن‌ها نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده آیزن (Ajzen, 1991) است. این نظریه در حقیقت، تکامل یافته نظریه منطقی فیشبین و آیزن است که در سال ۱۹۷۵ مطرح شد (Koen et al., 2012). این تئوری یک چارچوب اساسی برای روشن نمودن دلایل رفتارهای فردی است (Lubran, 2010). در واقع تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده رفتار ارادی افراد را توضیح می‌دهد (حاجی و همکاران، ۱۴۰۰). این تئوری عامل اصلی در انجام رفتار را، نیت فرد می‌داند (Bruijn, 2010; Kaiser & Scheuthle, 2003). نیت، یک طرح آگاهانه و یا تصمیم به اعمال و تلاش برای انجام رفتار است (Ajzen, 1991). این نظریه با در نظر گرفتن تعامل بین عوامل فردی، اجتماعی و محیطی ابزاری ارزشمند و قوی در پیش‌بینی تمایلات و نیت رفتاری به شمار می‌رود (Rahmanian et al., 2012). نیت با استفاده از ارزیابی نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتار درک شده شکل می‌گیرند. بنابراین اولین مؤلفه تعیین‌کننده نیت، نگرش نسبت به رفتار است و اشاره به ارزیابی مطلوب یا نامطلوب رفتار در یک موقعیت دارد (Kaiser & Scheuthle, 2003; Russell & Fielding, 2010). نگرش بیانگر گرایش مثبت و منفی فرد به بروز یک رفتار است. بدین گونه که هر چه فرد گرایش مثبت‌تری نسبت به یک رفتار داشته باشد، به احتمال بیشتری آن رفتار را بکار خواهد گرفت (Ajzen, 1985; Ajzen, 1991; Davis et al., 2002; Lapple & Kelley, 2013).

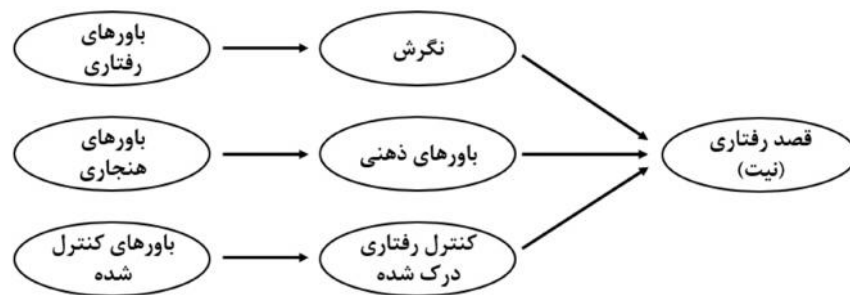
دومین پیش‌بینی‌کننده نیت افراد، یک فاکتور اجتماعی به نام هنجار (باور) ذهنی می‌باشد و اشاره به فشار اجتماعی درک شده برای انجام یا عدم انجام رفتار دارد به‌عبارت‌دیگر، این فاکتور به ارزیابی شخص در مورد تصورات افراد یا گروه‌های مهم برای وی در تعیین باید‌ها یا نباید‌های انجام یک رفتار، اشاره دارد (Ajzen, 1991; Bruijn, 2010; Kaiser & Scheuthle, 2003; Gao et al., 2017). افراد غالباً بر مبنای درک خود از آنچه دیگران درک می‌کنند، عمل می‌کنند و قصد آن‌ها جهت پذیرش رفتار بالقوه، متأثر از افرادی است که ارتباطات نزدیکی با آن‌ها دارند (Bruijn, 2010; Kaiser & Scheuthle, 2003; Ajzen, 1991). سومین متغیر تعیین‌کننده نیت، کنترل رفتاری درک شده است. این متغیر، درک آسانی و یا دشواری انجام یک رفتار است که می‌تواند هم منعکس‌کننده تجارب گذشته و هم موانع پیش‌بینی‌شده باشد. کنترل رفتاری درک شده شامل عوامل داخلی و خارجی است، این عوامل می‌توانند موجب ممانعت یا تسهیل انجام رفتار گردند (Ajzen, 1991; Conner & Armitage, 1998; Bruijn, 2010).

همان‌طور که اجزای این تئوری در نگاره ۱ ارائه شده است، هسته‌ی این تئوری از سه متغیر اصلی یعنی نگرش، باورهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده تشکیل شده است که توضیح مربوط به هریک از این متغیرها در سطور قبلی ارائه شد. این سه متغیر که خود بر قصد افراد برای انجام یک رفتار تأثیر می‌گذارند به ترتیب متأثر از باورهای رفتاری، باورهای هنجاری و

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

باورهای کنترل شده هستند. به‌طور کلی، بر اساس مطالب فوق و تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده شش فرضیه مطالعه حاضر به شرح زیر است:

۱. باورهای رفتاری دانشجویان بر نگرش آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.
۲. باورهای هنجاری دانشجویان بر باورهای ذهنی آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.
۳. باورهای کنترل شده دانشجویان بر کنترل رفتاری درک شده آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.
۴. نگرش دانشجویان بر قصد رفتاری آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.
۵. باورهای ذهنی دانشجویان بر قصد رفتاری آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.
۶. کنترل رفتاری درک شده دانشجویان بر قصد رفتاری آن‌ها نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأثیر می‌گذارد.

نگاره ۱- تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده

روش پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف، کاربردی و بر اساس میزان کنترل بر متغیرها از نوع تحقیقات میدانی به شمار می‌رود. از نظر نحوه گردآوری داده‌ها در دسته تحقیقات توصیفی قرار می‌گیرد. جامعه آماری در این تحقیق کلیه دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان هستند که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۶ در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل هستند. بر اساس اطلاعات دریافت شده از اداره آموزش دانشکده کشاورزی تعداد آن‌ها ۷۰۸ نفر است. حجم نمونه از طریق فرمول کوکران معادل ۳۴۷ نفر تعیین شد. برای افزایش دقت، تعداد ۳۶۳ پرسشنامه تکمیل شد. به دلیل شیوع کرونا نمونه‌گیری در فضای مجازی و از طریق انتشار پرسشنامه در شبکه‌های اجتماعی که دانشجویان در آن عضویت دارند، منتشر شد. بدین گونه که لینک پرسشنامه در همه گروه‌های آموزشی و نیز در بین ورودی‌های مختلف به اشتراک گذاشته شد. در همه این گروه‌های مجازی از دانشجویان خواسته شد تا نسبت به تکمیل پرسشنامه‌ها اقدام نمایند. در نهایت از همه گروه‌های آموزشی در بین ورودی‌های مختلف نمونه‌ها به صورت نامتناسب تکمیل شدند. پرسشنامه‌ی محقق ساخته از بخش‌های زیر تشکیل شده بود: الف) مشخصات فردی، خانوادگی و تحصیلی دانشجویان، ب) سؤالات مربوط به سنجش متغیرهای تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده شامل؛ باورهای رفتاری (۳ گویه)، باورهای هنجاری (۳ گویه)، باورهای کنترل شده (۲ گویه)، نگرش دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی (۴ گویه)، باورهای ذهنی دانشجویان (۴ گویه)، کنترل رفتاری درک شده (۳ گویه) و قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی (۴ گویه). برای تأیید روایی از روش اعتبار محتوایی استفاده گردید. از این‌رو، پرسشنامه در اختیار اساتید دانشگاه لرستان و نیز کارشناسان اداره تعاون کار و رفاه اجتماعی استان لرستان قرار گرفت و پس از جمع‌بندی نظرات آن‌ها نسبت به تنظیم پرسشنامه نهایی اقدام گردید. تأیید پایایی ابزار تحقیق در این پژوهش از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بیشتر از ۰/۷ بود که نشان‌دهنده قابل قبول بودن اعتماد و پایایی پرسشنامه است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آماره‌های توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS و SmartPLS3 انجام شده است. از آماره‌های توصیفی برای بیان ویژگی‌های فردی، خانوادگی و تحصیلی دانشجویان استفاده شد. همچنین از روش

مدل سازی معادلات ساختاری (SEM) برای تحلیل تئوری رفتار برنامه ریزی شده آیزن در بررسی قصد دانشجویان مقطع کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه لرستان نسبت به تشکیل تعاونی های کشاورزی استفاده شده است. باورهای رفتاری، باورهای هنجاری، باورهای کنترل شده، نگرش، باورهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده متغیرهای مستقل در این پژوهش می باشند. جدول ۱ گویه های مورد استفاده برای سنجش هر یک از این متغیرها را نشان می دهد. متغیر وابسته تحقیق، قصد دانشجویان کشاورزی برای تشکیل تعاونی های کشاورزی است. برای سنجش این متغیر نیز از گویه هایی که در جدول ۲ آمده، استفاده شده است.

جدول ۱- Error! No text of specified style in document. گویه های مربوط به متغیرهای مستقل

متغیر	نماد	موارد
باورهای رفتاری	BB1	تشکیل تعاونی های کشاورزی موجب می شود تا من یک شغل جدید داشته باشم.
	BB2	با تشکیل تعاونی های کشاورزی می توانم ایده های خود را برای درآمدزایی در رشته تحصیلی ام پیاده کنم.
	BB3	تشکیل تعاونی های کشاورزی به من کمک می کند تا یک شغل متناسب با رشته تحصیلی ام داشته باشم.
باورهای هنجاری	NBI1	بهترین دوستانم فکر می کنند من باید برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم.
	NBI2	خانواده ام فکر می کنند من باید برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم.
	NBI3	اساتیدم فکر می کنند من باید برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم.
باورهای کنترل شده	CB1	من اطمینان دارم که از عهده راه اندازی یک شرکت تعاونی بر خواهم آمد.
	CB2	من امکان راه اندازی یک تعاونی را دارم.
نگرش	Attit1	تشکیل تعاونی کشاورزی کار عاقلانه ای برای شروع یک شغل جدید است.
	Attit2	تشکیل تعاونی کشاورزی برای اشتغال از اهمیت بالایی برخوردار می باشد.
	Attit3	تشکیل تعاونی های کشاورزی برای اشتغال زایی ضروری است.
	Attit4	تشکیل تعاونی های کشاورزی می تواند مفید باشد.
باورهای ذهنی	SN1	بیشتر افرادی که برای من مهم هستند فکر می کنند من باید برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم.
	SN2	بیشتر افرادی که برای من مهم هستند از من می خواهند برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم.
	SN3	بیشتر افرادی که با آنها آشنا هستم قصد دارند برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنند.
	SN4	اگر برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم، دوستان و خانواده من این رفتار من را تأیید می کنند.
کنترل رفتاری درک شده	PBC1	اینکه برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم یا خیر، کاملاً به عهده خودم است.
	PBC2	مطمئنم که اگر برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم این کار برای من امکان پذیر است.
	PBC3	اگر بخواهم برای تشکیل تعاونی های کشاورزی اقدام کنم، هیچ چیزی نمی تواند مانع من شود.

جدول ۲- گویه های مربوط به متغیر وابسته

متغیر	کد	گویه ها
نیت	Inten 1	من تمایل دارم که با تشکیل تعاونی های کشاورزی برای خودم اشتغال زایی نمایم.
	Inten 2	با توجه به احتمال کم استخدام در بخش دولتی من قصد دارم یک تعاونی کشاورزی راه اندازی کنم.
	Inten 3	من تمایل دارم با تشکیل تعاونی های کشاورزی برای خود کسب درآمد کنم.
	Inten 4	با توجه به شناختی که از بخش تعاون دارم، برنامه من این است که پس از فارغ التحصیلی با افرادی که مایل باشند یک تعاونی کشاورزی تشکیل بدهم.

یافته ها و بحث

توصیف ویژگی های دانشجویان مورد مطالعه

طبق نتایج به دست آمده توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر اساس جنسیت نشان داد که ۳۸ درصد دانشجویان پاسخگو پسر و ۶۲ درصد دختر بودند. دامنه تغییرات سنی دانشجویان دانشکده کشاورزی بین ۱۸ تا ۳۰ سال و میانگین سنی آنان نیز، حدود ۲۴ سال بود. ۱۱/۱ درصد پاسخگویان متأهل و ۸۸/۹ درصد مجرد بودند. محل سکونت بیشتر پاسخگویان (۴۹/۹ درصد)

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

شهرستان خرم‌آباد، ۲۴/۲ درصد ساکن سایر شهرستان‌های استان لرستان و ۲۵/۹ درصد نیز ساکن استان‌های دیگر بودند. از بین ۳۶۳ دانشجویان مورد بررسی، ۱۲/۴ درصد (۴۵ نفر) در گرایش تولید و ژنتیک گیاهی، ۱۰/۵ درصد (۳۸ نفر) در گرایش گیاه پزشکی، ۶/۱ درصد (۲۲ نفر) در گرایش علوم دام، ۶/۶ درصد (۲۴ نفر) در گرایش آبیاری، ۱۷/۹ درصد (۶۵ نفر) در گرایش باغبانی، ۶/۹ درصد (۲۵ نفر) در گرایش خاکشناسی، ۵/۸ درصد (۲۱ نفر) در گرایش مکانیک بیوسیستم، ۸/۳ درصد (۳۰ نفر) در گرایش مرتع و آبخیزداری، ۹/۹ درصد (۳۶ نفر) در گرایش جنگل، ۶/۹ درصد (۲۵ نفر) در گرایش محیط زیست و ۸/۸ درصد (۳۲ نفر) نیز در گرایش رشته شیلات مشغول به تحصیل بودند. طبق نتایج به دست آمده فقط ۱۶/۳ درصد دانشجویان در کارگاه‌های آموزشی جهت مهارت و یادگیری یک کسب و کار شرکت کرده بودند. همچنین، فقط ۱۷/۶ درصد به جز تحصیل شغل دیگری برای کسب درآمد داشتند. طبق نتایج ۱۳/۸ درصد افراد برای راه‌اندازی کسب و کار اقدام کرده بودند. سی درصد دانشجویان اظهار داشتند که در خانواده‌ی آنان تجربه خوداشتغالی توسط دیگر اعضای خانواده وجود دارد. بیش از سی درصد نیز دارای دوستان باتجربه خوداشتغالی هستند.

نتایج استنباطی؛ مدل سازی معادلات ساختاری

ارزیابی مدل اندازه‌گیری

به منظور بررسی برازش، روایی و پایایی سازه‌های پژوهش یعنی باورهای رفتاری، باورهای هنجاری، باورهای کنترل شده، نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده نسبت به قصد دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه لرستان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی از شاخص‌های مختلفی استفاده شد (جدول ۳). مقایسه تمامی مقادیر به دست آمده شاخص‌های برازش با مقادیر مطلوب نشان می‌دهد که این مقادیر همگی در حد استاندارد هستند؛ بنابراین بر اساس مقادیر شاخص‌های ارائه شده می‌توان گفت که مدل استفاده شده برای بررسی قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی از برازش مناسبی برخوردارند.

جدول ۳- شاخص‌های برازش مدل برای تشخیص مناسب بودن مدل اندازه‌گیری

SRMR	D-G1	D-G2	NFI	RMS-Theta	شاخص‌های برازش
۰/۱۰ >	> ۰/۰۵	> ۰/۰۵	۰/۹۰ >	۰/۱۲	مقدار استاندارد
۰/۰۹	۰/۴۹۵	۰/۴۰۱	۰/۷۴۹	۰/۱۰	مقدار برآورد شده در مدل

تک‌بعدی بودن (Unidimensionality)

مقدار بار عاملی استاندارد شده (λ) برای نشانگرهای انتخابی در جدول ۴ ارائه شده است. این مقدار برای همه‌ی نشانگرها بیشتر از ۰/۷ و تمامی مقادیر از لحاظ آماری، در سطح خطای یک درصد ($P < 0.01$)، معنادار بودند. این نتایج شواهد کافی برای تأیید تک‌بعدی بودن نشانگرهای انتخابی می‌باشد؛ بنابراین، می‌توان اظهار کرد که نشانگرهای انتخابی برای سنجش سازه‌های پژوهش به درستی انتخاب شده و دارای دقت مناسبی هستند.

روایی و پایایی مدل

در بررسی روایی و پایایی ابزار پژوهش، نتایج نشان داد که پایایی ترکیبی (CR) تمام سازه‌های موجود در مدل پیشنهادی پژوهش بیشتر از ۰/۶۰ و ضریب آلفای کرونباخ آن‌ها نیز بالاتر از ۰/۷۰ بود. علاوه بر این، میانگین واریانس استخراج شده (AVE) برای تمام سازه‌های مدل پیشنهادی پژوهش بیشتر از ۰/۵۰ بود؛ بنابراین، تمام متغیرهای نهفته مدل پیشنهادی پژوهش از پایایی و روایی مناسبی برخوردار بودند (جدول ۴).

روایی تشخیصی

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول (۵) مشاهده شد که به طور کلی جذر میانگین واریانس استخراج شده برای سازه‌های پژوهش ($0.1890 < AVE < 0.1809$) بزرگ‌تر از همبستگی بین آن‌ها ($0.741 < r < 0.443$) بود. این نتیجه نشان داد که روایی تشخیصی سازه‌های موجود در مدل پیشنهادی پژوهش تأیید شدند.

پس از تأیید مدل‌های اندازه‌گیری پژوهش با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی، به‌منظور آزمون فرضیه‌ها در قالب مدل مفهومی پیشنهادی پژوهش از روش تحلیل مسیر (ارزیابی مدل ساختاری) استفاده شد. مدل مسیر پژوهش با نمایش بارهای عاملی استاندارد شده و معنی‌داری در نگاره‌های ۲ و ۳ ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج تحلیل عاملی تأییدی برای مدل اندازه‌گیری

متغیرها	نماد متغیرها	نماد گویه‌ها	λ	t	پایایی و روایی
باورهای رفتاری	BB:	BB ₁	۰/۸۶۱	۳۱/۴۴	AVE: ۰/۷۹۲
		BB ₂	۰/۹۱۴	۷۱/۵۲	CR: ۰/۹۱۹
		BB ₃	۰/۸۹۴	۶۸/۲۵	α : ۰/۸۶۹
باورهای هنجاری	NB:	NBI ₁	۰/۸۷۵	۵۵/۴۴	AVE: ۰/۷۴۳
		NBI ₂	۰/۸۴۷	۳۷/۲۱	CR: ۰/۸۹۶
		NBI ₃	۰/۸۶۳	۵۱/۹۹	α : ۰/۸۲۷
باورهای کنترل شده	CB:	CB ₁	۰/۸۸۵	۵۰/۷۵	AVE: ۰/۷۸۲
		CB ₂	۰/۸۸۲	۶۳/۴۷	CR: ۰/۸۷۸
نگرش	Attit:	Attit ₁	۰/۸۵۷	۴۵/۷۸	AVE: ۰/۶۸۰
		Attit ₂	۰/۷۷۷	۲۴/۳۷	CR: ۰/۸۶۴
		Attit ₃	۰/۸۳۸	۳۵/۲۹	α : ۰/۷۶۵
باورهای ذهنی	SNs:	SN ₁	۰/۸۴۳	۳۷/۴۳	AVE: ۰/۶۵۵
		SN ₂	۰/۸۷۰	۵۰/۳۴	CR: ۰/۸۸۳
		SN ₃	۰/۷۹۹	۳۲/۹۲	α : ۰/۸۲۲
		SN ₄	۰/۷۱۶	۲۱/۱۶	
کنترل رفتاری درک شده	PBC:	PBC ₁	۰/۸۴۵	۳۷/۹۵	AVE: ۰/۷۰۸
		PBC ₂	۰/۸۱۹	۳۳/۸۲	CR: ۰/۸۷۹
		PBC ₃	۰/۸۶۰	۴۷/۶۳	α : ۰/۷۹۴
قصد	Inten:	Inten 1	۰/۸۴۴	۵۰/۵۷	AVE: ۰/۶۸۲
		Inten 2	۰/۸۳۷	۳۳/۸۴	CR: ۰/۸۹۶
		Inten 3	۰/۸۱۲	۲۵/۸۱	α : ۰/۸۴۵
		Inten 4	۰/۸۱۲	۲۸/۶۵	

جدول ۵- همبستگی با مربع ریشه‌های AVE

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- نگرش	۰/۸۲۵ ^a						
۲- باورهای رفتاری	** ۰/۶۹۰	۰/۸۹۰ ^a					
۳- باورهای کنترل شده	** ۰/۵۱۸	** ۰/۴۴۳	۰/۸۸۴ ^a				
۴- قصد	** ۰/۶۹۳	** ۰/۵۷۵	** ۰/۵۹۷	۰/۸۲۶ ^a			
۵- باورهای هنجاری	** ۰/۵۷۶	** ۰/۵۶۵	** ۰/۵۵۶	** ۰/۶۱۴	۰/۸۶۲ ^a		
۶- کنترل رفتاری درک شده	** ۰/۶۳۸	** ۰/۵۵۴	** ۰/۶۳۷	** ۰/۶۷۴	** ۰/۶۱۴	۰/۸۴۲ ^a	
۷- باورهای ذهنی	** ۰/۵۷۳	** ۰/۴۷۲	** ۰/۵۷۷	** ۰/۶۸۴	** ۰/۷۴۱	** ۰/۶۵۴	۰/۸۰۹ ^a

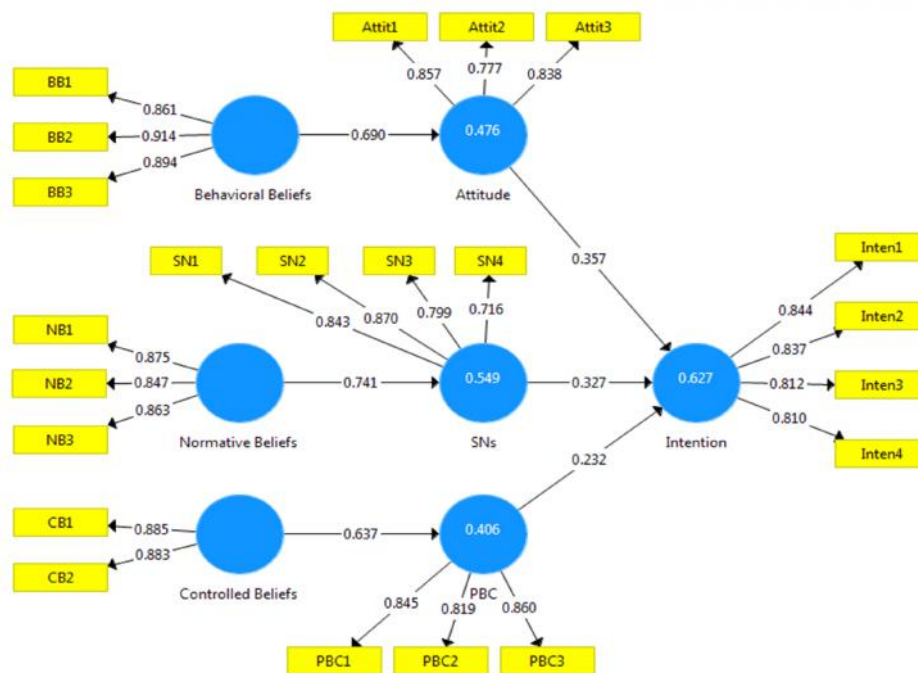
** همبستگی معنی‌دار در سطح یک درصد^a ریشه‌های مربع تخمین AVE

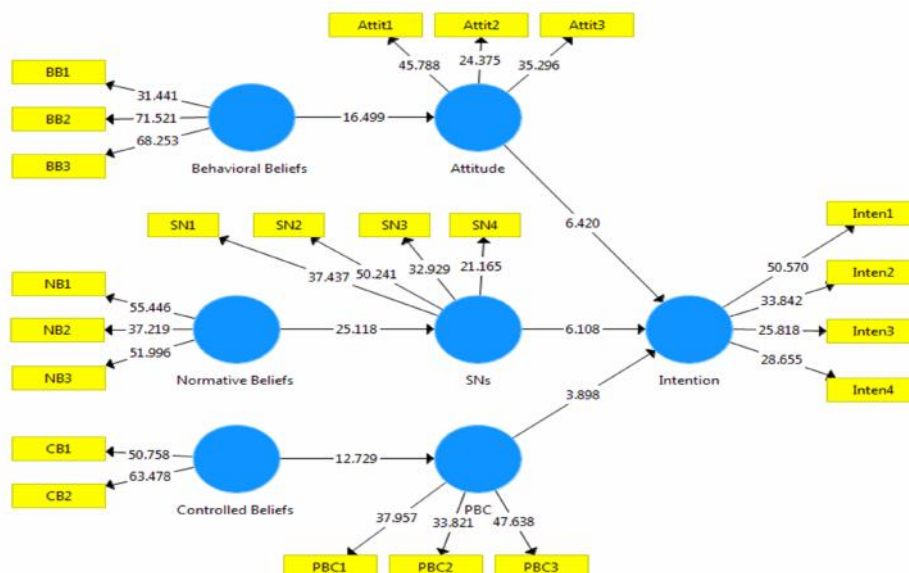
عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

آزمون فرضیه‌های تحقیق

در این مرحله نتایج تأثیر نهایی متغیرها بر قصد دانشجویان کشاورزی دانشگاه لرستان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی ارائه شده است (جدول ۶)؛ بنابراین، برای آزمون فرضیات پژوهش از روش بوت‌استرپینگ (Bootstrapping) استفاده شد. نتایج بیانگر این بود که تمامی فرضیات تحقیق در مدل تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده آیزن تأیید شدند. نتایج نشان داد که متغیرهای تحقیق در این مدل قادرند که ۶۲٪ درصد از قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی را تبیین کنند.

نگاره ۲- مدل مسیر با بارگذاری فاکتورهای استاندارد شده

نگاره ۳- مدل مسیر با بارگذاری مقادیر T-values

جدول ۶- نتایج مدل‌های ساختاری تحقیق (آزمون فرضیات)

فرضیه‌ها	λ	t	R ² Adj	P Value	نتیجه
باورهای رفتاری ← نگرش	۰/۶۹۰	۱۶/۴۹	--	۰/۰۰۰	تأیید
باورهای هنجاری ← هنجارهای ذهنی	۰/۷۴۱	۲۵/۱۱	--	۰/۰۰۰	تأیید
باورهای کنترل شده ← کنترل رفتاری درک شده	۰/۶۳۷	۱۲/۷۲	--	۰/۰۰۰	تأیید
نگرش ← قصد	۰/۳۵۷	۶/۴۲	۰/۴۷۶	۰/۰۰۰	تأیید
باورهای ذهنی ← قصد	۰/۳۲۷	۶/۱۰	۰/۵۴۹	۰/۰۰۰	تأیید
کنترل رفتاری درک شده ← قصد	۰/۲۳۲	۳/۸۹	۰/۴۰۶	۰/۰۰۰	تأیید

به‌منظور آزمون فرضیه‌ها و بررسی رابطه و تأثیر باورهای رفتاری، باورهای هنجاری، باورهای کنترل شده، نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده با متغیر وابسته تحقیق یعنی قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی از مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شد. بر اساس نتایج حاصله مشاهده شد که تمامی فرضیه‌ها تحقیق در مدل تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده آیزن تأیید شدند. نتایج نشان داد که متغیرهای تحقیق در این مدل قادرند که ۶۲/۷ درصد از قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی را تبیین کنند. در ادامه در مورد هر یک از فرضیات به‌صورت جداگانه بحث خواهد شد.

- باورهای رفتاری دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر نگرش آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های تابلی و نظری چمک (۱۳۹۴) همخوانی دارد.

باورهای رفتاری نشان‌دهنده این مسئله است که فرد تا چه حد باور دارد که رفتار موردنظر می‌تواند برای وی مفید واقع شود. گویه‌های سنجش این متغیر نیز همین مسئله را به وضوح نشان می‌دهد. با توجه به موضوع تحقیق حاضر باورهای رفتاری دانشجویان بیانگر این موضوع است که تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تا چه حد موجب می‌شود تا دانشجو یک شغل جدید متناسب با رشته تحصیلی‌اش داشته و از طریق آن شغل بتواند ایده‌های خود را برای درآمدزایی پیاده کند. با توجه به تأثیر مستقیم و معنی‌دار این متغیر بر نگرش می‌توان اظهار داشت که هرچقدر خودباوری دانشجویان نسبت به پتانسیل بخش تعاون برای خلق یک موقعیت شغلی در رشته تحصیلی خود و نیز این احتمال که از طریق تشکیل تعاونی می‌تواند برای خود اشتغال‌زایی کند، بیشتر باشد، نگرش وی نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی قوی‌تر خواهد بود.

- باورهای هنجاری دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر باورهای ذهنی آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های تابلی و نظری چمک (۱۳۹۴) همخوانی دارد.

متغیر باورهای هنجاری بر این نکته تأکید دارد که دوستان، خانواده و اساتید دانشجو تا چه حد از وی انتظار دارند که وی باید برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی اقدام کند. طبق نتایج حاصله هرچقدر که این انتظار از دانشجو بیشتر باشد نگرش وی نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی قوی‌تر خواهد بود. بدون شک، یادگیری مباحثی چون تاریخچه، فلسفه، اهمیت و نقش تعاونی و مزایای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی در اشتغال‌زایی و نحوه راه‌اندازی یک تعاونی کشاورزی کمک زیادی به تقویت باورهای هنجاری و در نتیجه تقویت نگرش دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی خواهد داشت.

- باورهای کنترل شده دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر کنترل رفتاری درک شده آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های غیائی (۱۳۹۵) همخوانی دارد.

باورهای کنترل شده بر این موضوع تأکید دارد که آیا دانشجو امکان و اطمینان لازم را دارد که از عهده راه‌اندازی یک شرکت تعاونی برآید. مهیا شدن امکانات و شرایط تشکیل تعاونی می‌بایست توسط اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری دانشگاه لرستان فراهم شود تا دانشجویان با شرایط راحت‌تری بتوانند در صورت تمایل اقدام به راه‌اندازی تعاونی نمایند.

- نگرش دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر قصد رفتاری آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های نوری و نوری‌پور (۱۳۹۳)، موریانو و همکاران (Morriano et al., 2012)، یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۴)، یاکوولیا (Iakovleva, 2011)، غیائی (۱۳۹۵) و کریمی (۱۳۹۴) همخوانی دارد.

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

همان‌طور که در مطالعات مختلفی که در زمینه موضوعات مختلف انجام شده است، تأثیر متغیر نگرش بر قصد رفتاری مثبت و معنی‌دار گزارش شده است، در این تحقیق نیز تأثیر مستقیم این متغیر بر قصد رفتاری دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی تأیید شده است. واقعیت این است که متغیر نگرش تبیین‌کننده‌ی قوی در تحلیل قصد رفتاری به‌صورت مستقیم و رفتار به‌صورت غیرمستقیم است، زیرا نگرش مثبت و یا منفی هر فرد نسبت به هر موضوع می‌تواند پایه و اساس فکری بسیار قوی برای تصمیم‌گیری در مورد انتخاب و یا عدم انتخاب آن موضوع باشد.

- باورهای ذهنی دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر قصد رفتاری آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های نوری و نوری‌پور (۱۳۹۳)، یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۴)، غیائی (۱۳۹۵) همخوانی دارد.

متغیر باورهای ذهنی متغیری است که شدت و ضعف آن را خانواده، دوستان، اساتید و افرادی که وجودشان در زندگی هر فرد اهمیت زیادی دارد تعیین می‌کنند. باورهای ذهنی را می‌توان با ترویج فرهنگ تعاون در بین خانواده‌های دانشجویان از طریق رسانه‌های عمومی چون تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی تقویت نمود.

- کنترل رفتاری درک شده دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی بر قصد رفتاری آنان نسبت به تشکیل تعاونی تأثیری مثبت و معنادار دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های نوری و نوری‌پور (۱۳۹۳)، یعقوبی فرانی و همکاران (۱۳۹۴) و رویزآلبارولدو و همکاران (RuizalbaRobledo *et al.*, 2015) همخوانی دارد.

متغیر کنترل رفتاری درک شده، شدت و ضعف کنترل فرد بر نیت و رفتار وی را نشان می‌دهد، این که فرد تا چه حد قادر است و این امکان را دارد که رفتار خود را نسبت به یک موضوع خاص کنترل کند. به عبارتی، این متغیر نشان‌دهنده‌ی این نکته است که اگر شخصی بخواهد یک رفتار را انجام دهد یا از آن صرف‌نظر نماید، اختیار کافی از سوی شخص وجود دارد یا خیر. در خصوص نتیجه به‌دست‌آمده لازم است که باور و توانایی دانشجویان برای راه‌اندازی تعاونی کشاورزی تقویت شود.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

از جمله مشکلات اساسی جامعه‌ی امروز ایران، خیل عظیم جمعیت فارغ‌التحصیلانی است که با داشتن مدارک دانشگاهی در جستجوی کار می‌گردند اما به دلایل مختلفی موفق به یافتن شغل مناسب و متناسب با رشته‌ی تحصیلی خود نمی‌شوند. رشته‌های زیرمجموعه کشاورزی و منابع طبیعی نیز از این قاعده مستثنا نیستند و چه‌بسا وضعیت برای اشتغال فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها بدتر از دیگر رشته‌های دانشگاهی است. این در حالی است که کشور ایران پتانسیل بالایی را در حوزه کشاورزی و منابع طبیعی برای جذب نیروی انسانی داراست. در همین راستا تشکیل تعاونی‌های کشاورزی می‌تواند به بهبود شرایط اشتغال این قشر از جمعیت کمک کند. تحقیقات مختلفی در رابطه با کارآفرینی دانش‌آموختگان انجام شده است؛ اما کمتر مطالعه‌ای وجود دارد که به‌طور مشخص، به بررسی تمایل این افراد به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی پرداخته باشد. با توجه به مطالعه‌ی اهمیت تمایلات رفتاری دانشجویان و دانش‌آموختگان و کمبود پژوهش در این زمینه تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل مؤثر بر قصد رفتاری دانشجویان رشته کشاورزی نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده، انجام شد. نتایج به دست آمده نقش تمامی متغیرهای این تئوری را در تمایل دانشجویان برای راه‌اندازی تعاونی‌های کشاورزی تأیید کردند. به عبارتی دیگر، تقویت هر یک از متغیرهای مدل در بین جامعه‌ی دانشجویی موجب افزایش قصد رفتاری آنان برای این مهم خواهد شد. می‌توان با روش‌ها، ابزارها و محتواهای آموزشی مختلف به تقویت هر یک از این متغیرها یعنی، نگرش، باورهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده دانشجویان نسبت به مقوله‌ی کارآفرینی و خوداشتغالی از طریق تشکیل تعاونی‌های کشاورزی کمک نمود. با توجه به نتایج حاصل از تحقیق و تأیید هر شش فرضیه تحقیق پیشنهادهای زیر برای راه‌اندازی تعاونی‌های کشاورزی ارائه می‌گردد:

- تقویت باورهای رفتاری دانشجویان از طریق همکاری دانشکده کشاورزی با اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای برگزاری دوره‌های آموزشی مشترک، برگزاری نمایشگاه، استارت‌آپ‌های مشترک در حوزه تعاون و کشاورزی.

- تلاش بیشتر اساتید دانشکده کشاورزی برای تقویت باورهای هنجاری دانشجویان نسبت به تشکیل تعاونی‌های کشاورزی با ارائه مباحثی چون فلسفه، اهمیت و نقش تعاونی و مزایای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی در اشتغال‌زایی و نحوه راه‌اندازی یک تعاونی کشاورزی برای دانشجویان.

- گذراندن حداقل یک یا دو درس مربوط به تعاون و مبنای کارآفرینی در بخش تعاون در دوره کارشناسی برای دانشجویان رشته کشاورزی از بین دروس اختیاری.

- فراهم نمودن بستر آسان برای راه‌اندازی تعاونی در دانشگاه توسط دانشجویان از طریق همکاری دانشگاه لرستان با اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی.

- حضور پاره‌وقت نمایندگان اداره تعاون برای پاسخگویی به سؤالات دانشجویان در خصوص آگاهی از شرایط و قوانین تشکیل تعاونی و یا برگزاری جلسات پرسش و پاسخ سالیانه در دانشکده کشاورزی توسط کارشناسان آگاه به موضوع تعاون و اساسنامه تعاونی.

- تقویت نگرش دانشجویان نسبت به تعاونی و مزایای آن در امر اشتغال‌زایی از طریق اقداماتی مانند راه‌اندازی کارگاه‌های آموزشی، بازدید از کارگاه‌ها و مراکز تعاونی، دعوت از کارآفرینان برتر استان در زمینه‌های مختلف، ایجاد هم‌اندیشی‌های مختلف کارآفرینی و شرکت دادن دانشجویان در این کارگاه‌ها و هم‌اندیشی‌ها.

- ترویج فرهنگ تعاون در بین خانواده‌های دانشجویان از طریق رسانه‌هایی چون تلویزیون و شبکه‌های اجتماعی

- شناساندن بخش تعاون و کارکرد آن در اشتغال‌زایی دانشجویان رشته کشاورزی را در بین اساتید و دانشجویان از طرق مختلفی چون پخش تراکت‌های مربوط به تعاونی، توزیع فیلم‌های آموزشی جهت ایجاد کسب‌وکار بین دانشجویان، توزیع محصولات تعاونی‌ها بین دانشجویان، برگزاری نمایشگاه‌های محصولات تعاونی در دانشگاه‌ها، بازدیدهای علمی از مراکز و پژوهشکده‌های مختلف کارآفرینی.

- استفاده از فرصت‌های موجود در دانشکده (استادان به‌عنوان کادر مدیریت و مشاوره، زمین‌های زراعی و منابع آب، سالن‌های بدون استفاده، تجهیزات و ابزارهای اداری، تولیدی و خدماتی بلااستفاده در انبارهای دانشکده و مواردی از این قبیل) برای راه‌اندازی کم‌هزینه تعاونی‌های تولیدی و ایجاد حس خودباوری در بین دانشجویان.

منابع

- اطهری، ز. (۱۳۹۹). شناسایی ویژگی‌های تعاونی دانشجویی موفق در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۸، شماره ۳۶، صص ۲۲۲-۱۹۷.
- آراستی، ز.، سعیدناده‌کی، س.، و ایمانی پور، ن. (۱۳۹۰). نقش آموزش در مبنای کارآفرینی در قصد کارآفرینی دانشجویان رشته‌های غیر مدیریت مطالعه موردی: دانشکده‌های هنر و ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران. *مجله توسعه کارآفرینی*، دوره ۴، شماره ۳، صص ۱۲۴-۱۰۷.
- تابلی، ح.، و نظری چمک، ع. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر تمایل به کارآفرینی در میان دانشجویان (مطالعه موردی: دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رفسنجان). *مجموعه مقالات کنفرانس ملی هزاره سوم و علوم انسانی، شیراز*، مرکز توسعه آموزش‌های نوین ایران، ۲۵ خرداد، صص ۹-۱.
- جمشیدی، ع.، عالی، ص.، و بافنده زنده، ع. (۱۳۹۸). توسعه اشتغال دانش بنیان در بخش تعاونی‌های کشاورزی بر اساس روش داده‌بنیاد، *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۵۶-۲۷.
- حاجی، ل.، مومن پور، ی.، و کریمی، ح. (۱۴۰۰). تحلیل نیت رفتاری استفاده از سیستم‌های آبیاری خورشیدی در بخش کشاورزی شهرستان نقده: همگرایی مدل‌های TAM و TPB. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران*، دوره ۱۷، شماره ۱، صص ۵۲-۳۷.
- دنیایی، ح.، یعقوبی، ج.، و رجایی، ی. (۱۳۸۹). عوامل مؤثر بر تقویت و توسعه کارآفرینی در تعاونی کشاورزی استان زنجان. *مجله تعاون*، دوره ۲۱، شماره ۳، صص ۱۲۵-۱۱۱.

عوامل مؤثر بر قصد دانشجویان برای تشکیل تعاونی‌های کشاورزی: مورد....

- رحمانیان کوشکی، م.، چیدری، م.، و هواسی، ع. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اثرگذار بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد ایلام. *مجله توسعه کارآفرینی*، دوره ۴، شماره ۱۵، صص ۱۱۰-۱۰۰.
- زمانی علایی، م.، و امیدوی نجف آبادی، م. (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر نیت کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران. *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۷، شماره ۳، صص ۴۳-۵۶.
- شهبازی، م.، و قربانی، ف. (۱۳۸۹). عوامل مؤثر بر گرایش دانشجویان دانشگاه‌های تبریز به عضویت در تعاونی‌های اشتغال‌زا. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۲۱، شماره ۴، صص ۲۸-۱.
- شهریاری مقدم، ش.، احمدپور برازجانی، م.، محمدی، ح.، و سارانی، و. (۱۳۹۷). شناسایی مخاطرات اثرگذار بر مدیریت شرکت‌های تعاونی کشاورزی در منطقه سیستان. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۷، شماره ۲۵، صص ۹۷-۷۵.
- شیری، ن.، مرادنژادی، ه.، مهدی زاده، ح.، و محمدی، س. (۱۴۰۰). فرصت‌های راه‌اندازی تعاونی‌های دانشجویی در دانشگاه ایلام: راهنمایی برای توسعه تعاونی‌های کشاورزی و خدماتی. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۱۰، شماره ۳۹، صص ۱۲۱-۱۰۳.
- عباسی، م.، و قورچیان، ن. (۱۳۸۸). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه تعاون‌های دانش‌آموختگان. *مجله رهبری و مدیریت آموزشی*، دوره ۳، شماره ۲، صص ۱۷۰-۱۴۳.
- علی بیگی، ا. ح.، و سنجابی، س. (۱۳۹۸). عوامل مؤثر بر عضویت دانشجویان کشاورزی دانشگاه رازی در تعاونی دانشجویی. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۱۴۴-۱۲۳.
- غیائی، ع. (۱۳۹۵). تأثیر باور به خودکارآمدی و نگرش کارآفرینی با قصد کارآفرینی دانشجویان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه زابل. *مجله پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی*، شماره ۳۹، صص ۱۴-۳.
- فرامرزی نیا، ض.، فرهادی راد، ح.، و مهرعلیزاده، ی. (۱۳۹۵). تحلیل امکان پیاده‌سازی مدل کارآفرین در دانشگاه شهید چمران اهواز. *مجله آموزش مهندسی ایران*، دوره ۱۸، شماره ۸۱، صص ۸۶-۶۵.
- کریمی، س. (۱۳۹۴). بررسی آثار مستقیم، غیر مستقیم و تعدیلی محیط نهادی بر قصد کارآفرینانه دانشجویان کشاورزی. *مجله توسعه کارآفرینی*، دوره ۸، شماره ۲، صص ۳۹۰-۳۷۱.
- گراوندی، ش.، و چشمه‌کبودی، ف. (۱۳۹۹). مزایا و چالش‌های تعاونی‌های دانشجویی کارآفرین (مطالعه موردی تعاونی ۴۸۰۲ دانشکده کشاورزی دانشگاه رازی). *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۹، شماره ۳۳، صص ۱۴-۱.
- موحدی، ر. (۱۳۹۴). تحلیل شاخص‌های مرتبط با تشکیل و توسعه تعاونی‌های دانش‌آموختگان رشته‌های کشاورزی. *مجله تعاون و کشاورزی*، دوره ۴، شماره ۱۶، صص ۱۵۰-۱۳۱.
- نظریان، م.، حسینی، م.، و چیدری، م. (۱۳۹۲). شناسایی عوامل مؤثر در توسعه کارآفرینی تعاونی کشاورزی استان تهران. *مجله پژوهش‌های ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۶، شماره ۳، صص ۱۰۶-۹۵.
- نوری، م.، و نوری‌پور، م. (۱۳۹۳). سازه‌های مؤثر بر پذیرش تعاون و کار گروهی در شهرستان بویراحمد: ارائه الگوی توسعه‌یافته از نظریه‌های عمل منطقی و رفتار برنامه‌ریزی شده. *مجله علوم ترویج و آموزش کشاورزی*، دوره ۱۰، شماره ۱، صص ۱۴۱-۱۱۹.
- هزارجریبی، ج.، و سبحانی، ب. (۱۳۹۷). راهبرد سیاستگذاری اشتغال جوانان در ایران. *مجله مطالعات جوانان*، دوره ۱۷، شماره ۴۱، صص ۲۷-۱.
- یعقوبی‌فرانی، ا.، معتقد، م.، و کریمی، س. (۱۳۹۴). نقش دانش و مهارت کارآفرینانه در توسعه قصد کارآفرینی دیجیتالی دانشجویان دانشگاه‌های دولتی استان همدان. *مجله پردازش و مدیریت اطلاعات*، دوره ۳۱، شماره ۳۳، صص ۷۸۵-۸۰۲.

Adekiya, A., and Ibrahim, F. (2016). Entrepreneurship intention among students: The antecedent role of culture and entrepreneurship training and development. *The International Journal of Management Education*, 14, 116-132.

- Ajzen, I. (1985). *From intentions to actions: A theory of planned behavior, in action control*. Berlin Heidelberg. New York: Springer-Verlag.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211
- Bruijn, G. J. D. (2010). Understanding college student's fruit consumption. Integrating habit strength in the theory of planned behavior. *Appetite*, 54(1), 16-22.
- Busenitz, L. W. and Lau, C. M. (1997). A cross-cultural cognitive model of new venture creation. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 20(4).
- Conner, M., and Armitage, C. J. (1998). Extending the theory of planned behavior: A review and avenues for further research. *Journal of Applied Social Psychology*, 28, 1429-1464.
- Davis, Larry E., Ajzen, I., Saunders, J., and Williams, T. (2002). The decision of African American students to complete high school: An application of the theory of planned behavior. *Journal of Educational Psychology*, 94(4), 810-819.
- Davidsson, P. (1995). Determinants of entrepreneurial intentions, RENT IX Workshop in Entrepreneurship Research. Piacenza, Italy, 23 24 November.
- Eccles, D. F. (2010). *Corporate entrepreneurship*. Fort Worth, TX: Harcourt College Publishers.
- Eid, M., and Martínez-Carrasco Pleite, F. (2014). International year of cooperatives and the 2020 vision, euricse working papers 1471, Euricse Working Papers, 71/14. Available at: <<https://euricse.eu/publications/1095/>>.
- El Houssain, B., Abdoulaye, T., Allali, K., Bouayad, A., and Fadlaoui, A. (2021). Entrepreneurial intention among rural youth in Moroccan agricultural cooperatives: The future of rural entrepreneurship. *Sustainability*, 13(16), 9247, Available at: <https://doi.org/10.3390/su13169247>
- El Houssain, B., Fadlaoui, A., Allali, K., and Arrach, R. (2019). contract farming in the Morocco cereal sector: Contract clauses, ambiguity, and opportunism. *Journal of Agricultural Economics Research*, 4, 245
- Fenech, R., Bagueant, P., and Ivanov, D. (2019). Entrepreneurial attitudes, self-efficacy, and subjective norms amongst female Emirati entrepreneurs. *Int. J. Entrep.*, 23, 1-11.
- Fini, R., Grimaldi, R., Marzocchi, G. L., and Sobrero, M. (2012). The determinants of corporate entrepreneurial intention within small and newly established firms. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(2), 387-414.
- Iakovleva, T., Kolvereid, L., and Stephan, U. (2011). Entrepreneurial intentions in developing and developed countries. *Education Training*, 53(5), 353-370.
- Kaiser, F.G., and Scheuthle, H. (2003). Two challenges to a moral extension of the theory of planned behavior: Moral norms and just world beliefs in conservationism. *Journal of Personality and Individual Differences*, 35, 1033-1048.
- Krueger, N. F. Jr. and Carsrud, A. (1993). Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship and Regional Development*, 5(4), 315-330.
- Krueger, N. (2009). *Entrepreneurial intentions are dead: Long live entrepreneurial intentions*. In *Understanding the entrepreneurial mind*. New York: Springer, 51-72.
- Gao, L., Wang, S., Li, J., and Li, H. (2017). Application of the extended theory of planned behavior to understand individual's energy saving behavior in workplaces. *Resources, Conservation and Recycling*, 127, 107-113.
- Koen, J., Klehe, U., and Van Vianen, A. (2012). Employability among the long-term unemployed: A futile quest or worth the effort?. *Journal of Vocational Behavior*, 82, 37-48.
- Lapple, D., and Kelley, H. (2013). Understanding the uptake of organic farming: Accounting for heterogeneities among Irish farmers. *Ecological Economics*, 88, 11-19.
- Liñán, F., Rodríguez-Cohard, J. C., and Rueda-Cantuche, J. M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: A role for education. *Entrepreneurship and Management Journal*, 7, 195-218.
- Moriano, J., and Gorgievski, M. (2007). *Psychology of entrepreneurship: Research and Education*. Universidad Nacional De Educación a Distancia (UNED). Madrid, Spain: VARIA.
- Morriano, J. A., Gorgievski, M., Laguna, M., Stephan, U., and Zarafshani, K. (2012). A cross-cultural approach to understanding entrepreneurial intention. *Journal of Career Development*, 39(2), 162-185.
- Nguyen, A. T., Do, T. H. H., Vu, T. B. T., Dang, K. A., and Nguyen, H. L. (2019). Factors affecting entrepreneurial intentions among youths in Vietnam. *Children and Youth Services Review*, 99, 186-193.
- Mdluli, S. F. S. (2019). The factors influencing youth participation in agricultural co-operatives: Evidence from the semi-rural areas of eThekweni, KwaZulu-Natal, Master of Development Studies, university of Kwazulu-natal, School of Built Environment and Development Studies, 113 p. Available at: <<https://researchspace.ukzn.ac.za/handle/10413/19454>>.
- Nwankwo, B., Kanu, G., Marire, M., Balogun, S., and Uhiara, C. (2012). Gender-role orientation and self-efficacy as correlates of entrepreneurial intention. *European Journal of Business and Social Sciences*, 6 (1), 9-26.
- Lubran, M. B., (2010). Factors influencing Maryland farmers' on-farm processing license application behavior. Ph.D Dissertation, University of Maryland, USA.

- Rahmanian Koushkaki, M., Chizari, M., and Havasi, A. (2012). Study of factors affecting agricultural students' entrepreneurial Intentions university of Ilam. *Entrepreneurship Development*, 4(15), 125-144.
- Ridha, R. N., Burhanuddin, B., and Wahyu, B. P. (2017). Entrepreneurship intention in agricultural sector of young generation in Indonesia. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 11, 76-89.
- RuizalbaRobledo, J., Aran, M., Martin-Sanchez, M., and Rodriguez-Molina, M. (2015). The moderating role gender on entrepreneurial intentions: A TPB perspective. *Intangible Capital*, 11 (1), 92-117.
- Russell, S., and Fielding, K. (2010). Water demand management research: A psychological perspective. *Water Resources Research*, 46(5), 1-12.
- Shapero, A. (1982). Social dimensions of entrepreneurship. In C. Kent, D. Sexton, and K. Vesper. (Eds.), *The encyclopedia of Entrepreneurship*, PP. 2-75, Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall.
- Vardhan, J., and Biju, S. (2012). A binary logistic regression model for entrepreneurial motivation among university students - A UAE perspective. *Journal of Educational and Social Research*, 2(3), 75-86.
- Yami, M., Feleke, S., Abdoulaye, T., Alene, A. D., Bamba, Z., and Manyong, V. (2019). African rural youth engagement in agribusiness: Achievements, limitations, and lessons. *Sustainability*, 11(1), 1-15.
- Zaremohzzabieh, Z., Abu Samah, B., Muhammad, M., Omar, S. Z., Bolong, J., and Shaffril, H. A. M. (2016). An investigation into factors influencing rural youth entrepreneurs' intentions to use ICT: A case of Malaysia. *International Journal of Entrepemship. Small Bussiness.*, 27, 480. DOI:10.1504/IJESB.2016.075010.

Article Type: Research Article

DOR: [20.1001.1.20081758.1401.18.2.8.3](https://doi.org/10.1001.1.20081758.1401.18.2.8.3)

Factors Affecting Students' Intention towards Forming Agricultural Cooperatives: The Case of Agricultural and Natural Resources College of Lorestan University

Gh. Shakibi¹, M. Rahimian^{2*} and S. Gholamrezaei³

(Received: Feb. 20. 2022; Accepted: Aug. 14. 2022)

Abstract

Unemployment of agricultural and natural resources graduates is one of the challenges that can be solved to some extent by forming agricultural cooperatives. Agricultural cooperatives in the various fields of production, distribution of inputs, conversion and processing, and marketing of agricultural products will have the necessary potential to create employment for agricultural graduates. The purpose of this study was to investigate the factors affecting the behavioral intention of agricultural students towards forming agricultural cooperatives using the theory of planned behavior (TPB). The statistical population was all undergraduate students of agricultural and natural resources college of Lorestan University in the academic year 1400. Using Cochran's formula, 363 students were determined as the sample size. The data collection tool was a researcher-made questionnaire whose validity and reliability were confirmed by content validity and Cronbach's alpha coefficient, respectively. Data analysis was performed using SPSS and PLS software. The results showed that the behavioral intention of students towards forming agricultural cooperatives is influenced by the variables of attitude, mental norms, and behavioral control, and those three variables are also affected by the three variables of behavioral beliefs, normative beliefs, and controlled beliefs, respectively. According to the results, the effect of students' behavioral beliefs, normative beliefs and controlled beliefs on their attitude, subjective beliefs and perceived behavioral control towards the formation of agricultural cooperatives is significant. Also, the three variables of attitude, mental beliefs, and perceived behavioral control have a significant effect on students' behavioral intention towards forming agricultural cooperatives. Those three variables explained 62.7 percent of the variance of students' intention variable. The achievements of this research can guide cooperative planners and those in charge of the employment of students in the field of agriculture and natural resources.

Keywords: Agricultural cooperatives, Entrepreneurship, Agricultural students, Theory of planned behavior.

¹ Former M.Sc. Student of Rural Development, Faculty of Agricultural Economic and Rural Development Department, Lorestan University., khoramabbad, Iran.

² Associate Professor of Agricultural Economic and Rural Development Department, Faculty of Agriculture, Lorestan University., khoramabbad, Iran.

³ Associate Professor of Agricultural Economic and Rural Development Department, Faculty of Agriculture, Lorestan University., khoramabbad, Iran.

* Corresponding Author, Email: Rahimian.m@lu.ac.ir

